Naturvernforbundet
Bjørnafjorden

Til **Bjørnafjorden kommune**
post@bjornafjorden.kommune.no

Kopi: **Statsforvalteren i Vestland**, med anmodning om å vurdere innsigelse

Email: sfvlpost@statsforvalteren.no

Kopi: **NVE**, med anmodning om utredning og myndighetsavklaring

Email: nve@nve.no

Merknad til detaljregulering for Storhaugen – sak 25/7069, plan-ID 4624_20250200

0. Innledning

Naturvernforbundet i Bjørnafjorden viser til varslet detaljregulering for Storhaugen, sak 25/7069, plan-ID 4624_20250200, og gir med dette sin høringsuttalelse til planforslaget.

Planforslaget vil medføre et omfattende og til dels irreversibelt tap av naturmangfold, herunder boreal regnskog, gammel kystfuruskog og hule eiker – sistnevnte en **utvalgt naturtype** etter naturmangfoldloven § 52. Naturmangfoldrapporten fra Rådgivende Biologer (20.11.2025) konkluderer med at samlet konsekvens for naturmangfoldet er **stor negativ**. I tillegg foreligger det nye opplysninger om funn av to rødlistede lavarter (NT og VU) som ikke er vurdert i foreliggende beslutningsgrunnlag.

Naturvernforbundet i Bjørnafjorden mener disse forholdene tilsier at planforslaget ikke kan vedtas i nåværende form. **Vårt primære krav er at planforslaget avvises**. Subsidiært ber vi om at saken ikke sluttbehandles før artsfunnene er kvalitetssikret, naturverdivurderingene er oppdatert i tråd med naturmangfoldloven §§ 7–12, relevante og mindre skadelige alternativer er utredet, og varslede tilleggsutredninger har vært på reell høring.

Naturvernforbundet i Bjørnafjorden tar med dette stilling til følgende punkter

1. Dokumentert tap av regnskog og gammel furuskog
2. Vern av hule eiker som utvalgt naturtype
3. Nye opplysninger om funn av rødlistede lavarter
4. Alternativer som unngår naturtapet
5. Oppdaterte vurderinger etter naturmangfoldloven
6. Tilleggsutredninger og medvirkning
7. Sikring i plankart og bestemmelser
8. Omlegging av bekk og oppdatering av ROS analysen
9. Massehåndtering
10. Arealnøytralitet

1. Dokumentert tap av regnskog og gammel furuskog

Naturmangfoldrapporten fra Rådgivende Biologer, datert 20. november 2025, vurderer samlet konsekvens for naturmangfoldet som store negative.

For delområde 5, gammel furuskog, beskriver rapporten rundt 50 prosent arealbeslag og fragmentering. For delområde 7, neoborealregnskog, er det beregnet et direkte arealbeslag på om lag 40 prosent. Rapporten beskriver videre at gjenværende deler av regnskogslokaliteten forventes å miste økologisk funksjon som følge av endrede fuktighetsforhold og mikroklima.

Det innebærer at konsekvensene ikke kan vurderes ut fra direkte arealbeslag alene. Selv om deler av skogen blir stående, er det fare for at naturtypens karakteristiske artsmiljø og økologiske funksjoner går tapt.

Miljødirektoratet fremhever at boreal regnskog har sentral økosystemfunksjon, blant annet på grunn av en høy konsentrasjon av arter, herunder truede mose- og lavarter. Norge har dessuten et særlig internasjonalt ansvar for flere arter knyttet til denne naturtypen (https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturtyper/boreonemoral-regnskog/).

Naturvernforbundet i Bjørnafjorden mener at disse naturverdiene må tillegges svært stor vekt i kommunens vurdering. At andre naturarealer innenfor planområdet bevares, oppveier ikke uten videre tapet av regnskog og gammel kystfuruskog.

Vi mener at de dokumenterte konsekvensene er så alvorlige at planforslaget ikke bør vedtas i foreliggende form.

Dersom kommunen likevel ønsker å gå videre med utbygging, ber vi om at det først utredes et alternativ som bevarer regnskogslokaliteten og tilstrekkelig omkringliggende skog til at dens økologiske funksjoner kan opprettholdes. Vi vil minne om at boreal regnskog skal omkranses av en hensynssone uten inngrep på 150m for å opprettholde de spesielle fukt-, temperatur- og økologiske forholdene som gjør den til regnskog. Det burde også kartlegges for mulige andre boreale regnskogslokaliteter i det området.

Som nevnt i våre første merknader, 4.9.-25, er der også et område i sør med frisk, rik edelløvskog, blandingsskog og gammel slåttemark. Her er et stort innslag av eik, samt osp, rogn, bjørk, selje, hassel og ask (sterkt truet). Her er også flere hule eiker. Denne delen av skogen har et stort og variert naturmangfold og er viktig leveområde for en rekke arter. Sammen med furuskogen utgjør den livsgrunnlag blant annet for de fire spetteartene som er observert på Storhaugen. Her kan spesielt nevnes gråspett og hvitryggspett som er spesielt hensynskrevende arter og av nasjonal forvaltningsinteresse. Disse er helt avhengige av døde og døende trær, både i løv- blandings- og gammel furuskog. Hvitryggspetten er sjelden eller utdødd ellers i Skandinavia og fåtallig i Norge, men har et av sine viktigste hekkeområder på Vestlandet. Også granmeis (sårbar/VU) er ved flere anledninger observert i området. Denne har hatt en stor bestandsnedgang de siste 10 årene (30–50%) og er som spettene avhengig av morkne trestammer i bar- eller blandingsskog for å overleve. Et anleggsarbeid i hekketid defineres som «unødig skade og lidelse på viltlevende dyr etter **Naturmangfoldlovens § 15**. Utbygger har dermed et viktig ansvar for å ta hensyn til hekkesesong i eventuell anleggsfase.

2. Vern av hule eiker som utvalgt naturtype

Som nevnt i våre første merknader, 4.9.-25, er det blitt funnet flere hule eiker i dette skogsområdet. I følge Naturmangfoldloven §§ 52–53 og forskrift om utvalgte naturtyper faller hule eiker i kategori utvalgte naturtyper. Dette innebærer:

- Særskilt aktsomhetsplikt for alle, jf. nml § 53.
- Krav om at offentlig myndighet skal ta særskilt hensyn til utvalgte naturtyper ved utøving av myndighet (§ 52 tredje ledd).
- Felling/skade på hule eiker over en viss diameter er meldepliktig.

3. Nye opplysninger om funn av rødlistede lavarter

Naturvernforbundet i Bjørnafjorden har mottatt oppdaterte opplysninger om funn av

a) ***Hasselrurlav***, Thelotrema suecicum
(Artsdatabanken: Vacarisas, og lavekspert Per Fadnes, breddegrad: 60.2108, lengdegrad: 5.4015)
Arten er vurdert til nær truet NT for Norsk rødliste for arter 2021. Kategorien kommer av liten populasjonsstørrelse og pågående nedgang. Funnet på treet hassel.

b)***Kystskoddelav***, Menegazzia subsimilis (Artsdatabanken: Vacarisas, og lavekspert Håkon Holien, breddegrad 60.2103, lengdegrad 5.4029)
Kystskoddelav ble funnet på treet svartor, 130 meter fra hasselrurlav, i samme myr, omringet av kystfuruskog. Arten er vurdert til sårbar VU for Norsk rødliste for arter 2021. Kategorien kommer av liten populasjonsstørrelse og pågående nedgang.

Begge funnene er blitt bekreftet av laveksperter etter belegg fra skogen.

Dette er de første funnene av to rødlistede lavarter på Storhaugen, og det er sannsynlig at det finnes mange flere i området. Disse opplysningene kan ha betydning for vurderingen av naturverdiene og konsekvensene av den foreslåtte utbyggingen.

Vi ber derfor om at funnene kvalitetssikres og kartfestes, og at forekomstenes omfang og leveområder undersøkes av fagperson med relevant lavkompetanse. Dokumentasjonen må inngå i vurderingen av lokalitetskvalitet, naturverdi, påvirkning og konsekvensgrad. En oppdatert faglig vurdering må omfatte både direkte inngrep og indirekte virkninger av hogst, fragmentering, endret drenering og endrete mikroklimatiske forhold. Det er særlig viktig å undersøke om gjenværende skog vil kunne opprettholde nødvendige levevilkår for de aktuelle artene. Bevaring av enkelttrær er ikke nødvendigvis tilstrekkelig når omkringliggende skog og fuktighetsforhold endres.

Vi ber om at disse opplysningene inngår i kommunens oppdaterte vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12, jf § 7, før planforslaget sluttbehandles.

4. Alternativer som unngår naturtapet

Planomtalen opplyser på side 52 at delområde 5 og 7 ikke kan bevares innenfor foreslått plangrep. Dette viser en begrensning ved valgt løsning, men dokumenterer ikke at tapet er nødvendig ved andre løsninger.

Vi ber om en sammenlignbar konsekvensvurdering av relevante og realistiske alternativer, blant annet endret veiføring, redusert utbyggingsomfang og annen plassering av bebyggelsen. Et alternativ som bevarer regnskogen og nødvendig omkringliggende skog, må vurderes.

Behovet for og omfanget av utbyggingen må begrunnes konkret opp mot eksisterende boligreserve og andre utbyggingsmuligheter. Boligformål i overordnet plan er ikke alene en tilstrekkelig begrunnelse for å akseptere de dokumenterte naturkonsekvensene.

5. Oppdaterte vurderinger etter naturmangfoldloven

Vi ber kommunen oppdatere vurderingene etter naturmangfoldloven §§ 8–12, jf. § 7, i lys av artsfunnene og det samlede inngrepsomfanget.

Vi ber kommunen om å forklare konkret:

- Hvordan er den dokumenterte risikoen for tap av regnskogens økologiske funksjon vektlagt?
- Hvordan er usikkerheten knyttet til lavfunn og endret mikroklima håndtert?
- Er den samlete belastningen på naturtypene tilstrekkelig vurdert?
- Hvorfor velges ikke mindre skadelige utbyggingsløsninger?

Vurderingen må omfatte kunnskapsgrunnlag, gjenværende usikkerhet, samlet belastning på naturtypene og artene, og muligheten for mindre skadelige løsninger. Det må fremgå konkret hvorfor boliginteressene eventuelt vurderes å veie tyngre enn tapet av regnskog og gammel furuskog. Etter **Grunnloven § 112 (miljøparagrafen)** er myndighetene forpliktet til å sikre naturmangfold og produksjonsevne for fremtidige generasjoner. Vi kan ikke se at fremtidige generasjoners interesser er blitt tatt med i den foreliggende vurderingen.

6. Tilleggsutredninger og medvirkning

Plan-, bygg- og miljøutvalget vedtok 2. september 2026, sak 76/2026, krav om klima-KU, massehåndteringsplan og kulturminnebefaring før andre gangs behandling.

Vi ber om at dokumentene offentliggjøres med reell anledning til å gi merknader før sluttbehandling. Kommunen må vurdere behovet for ny eller supplerende høring dersom utredningene avdekker vesentlige nye virkninger eller fører til endringer i planen.

Massehåndteringsplanen må vise uttak, fyllinger, mellomlagring, gjenbruk og overskudd per byggetrinn (se punkt 9). Virkningene på naturverdier og vannforhold må vurderes, også ved intern disponering av masser.

7. Sikring i plankart og bestemmelser

Vi ber om en tydelig kobling mellom naturutredningens lokaliteter, dokumenterte artsfunn og plankartets hensynssoner.

Det må dokumenteres at tillatt bruk og opparbeiding av grønt- og uteoppholdsarealer er forenlig med naturverdiene. Dette gjelder blant annet overlappet mellom H560_6 og f_BUT8, og bestemmelsesområdet #B6.

Nødvendige begrensninger for terrenginngrep, masselagring, vegetasjonsrydding, drenering og annen opparbeiding må sikres gjennom bindende planbestemmelser.

8. Omlegging av bekk og oppdatering av ROS-analysen

ROS-analysen, revidert 7. august 2026, opplyser på side 18 at deler av bebyggelsen er planlagt over en eksisterende bekk. Teksten omtaler både flytting eller rørlegging og omlegging som åpen bekk. Vi ber om at valgt løsning vises entydig i planmaterialet.

NVEs veiledning sier at lukking og omlegging av bekker kan være konsesjonspliktig, og at naturbaserte alternativer bør vurderes. NVE understreker også at bekker som hovedregel bør holdes åpne (https://veiledere.nve.no/veileder-til-vannressursloven-og-nves-behandling-av-vassdrags-og-grunnvannstiltak/de-enkelte-tiltak/andre-fysiske-tiltak-i-vassdrag/).

Bekkeomlegging, avskjærende grøfter, sprenging og fyllinger må vurderes samlet opp mot naturverdiene. Det må undersøkes om tiltakene endrer vannføring, drenering eller fuktighetsforhold i regnskogslokaliteten og leveområdene til de registrerte lavartene. En løsning som håndterer flomfare for boliger, dokumenterer ikke alene at naturens økologiske funksjon opprettholdes. Det må avklares om bekken har årssikker vannføring, og hvordan kravet til kantvegetasjon etter § 11 ivaretas. Eventuelt behov for dispensasjon må avklares med Statsforvalteren.

Vi ber om at kommunen avklarer forholdet til vannressursloven, herunder eventuell konsesjonsplikt etter §8, og eventuell samordning med reguleringsplan etter §20.

Eksisterende bekkeløp og kantvegetasjon bør som utgangspunktet bevares. Dersom omlegging eller lukking av bekken likevel foreslås, må kommunen dokumentere hvorfor mindre inngripende alternativer ikke er blitt valgt. Det må også undersøkes om inngrepene kan endre vannføring, drenering og fuktighetsforhold i den nærliggende regnskogslokaliteten.

9. Massehåndtering

Storhaugen har et bratt og kupert terreng med store høydeforskjeller. Et boligbyggeprosjekt på Storhaugen vil kreve store terrengtilpasninger med høye skjæringer og være ekstremt arealkrevende, ikke bare for selve boligene, men også for veinettet. I tillegg vil denne utbyggingen resultere i uttak og flytting av masser, som i anleggsperioden vil utløse store klimagassutslipp. Masser i størrelsen av 175.000m³ vil ikke bare måtte tas ut og flyttes, men de må også lagres. Kommunen har allerede problemer med å finne nye lagringsplasser til uttatte masser (se «Varsel om oppstart Lyseparken Aust, Ombruksmasser», frist 11.09.2026). Uttak og håndtering av **175 000 kubikkmeter (m³) masser** vil normalt medføre et direkte utslipp på et sted mellom 500 og 1 500 tonn CO_2-ekvivalenter (hovedsakelig karbondioksid fra dieselforbruk), avhengig av transportavstand og type masse. Ved store arealbruksendringer (f.eks. uttak fra myr eller skogbunn) kan de indirekte utslippene fra frigjort karbon i tillegg utgjøre flere tusen tonn CO_2.

10. Arealnøytralitet

Selv om Plan- og Bygningsloven ikke pålegger kommunen en direkte plikt til å tilbakeføre areal, og selv om Bjørnafjorden Kommune ikke er blant de 80 kommunene som frivillig har vedtatt arealnøytralitet, har Regjeringen fulgt opp dette temaet gjennom Stortingsmeldingen om naturmangfold (Meld. St. 35 (2023–2024)), der målet er å redusere nedbyggingen av sårbar natur og øke restaureringen. Statsforvalteren krever i økende grad at kommunene legger frem et **arealregnskap** ved revisjon av kommuneplaner. Hvis en kommune ønsker å ta i bruk *ny* urørt natur til utbygging, forventes det at de kan vise til at de gjenbruker allerede grå (utbygde) arealer, eller at de vurderer å ta ut andre områder av planen for å kompensere (https://www.energiogklima.no/meninger-og-analyse/debatt/natur-krisen-har-naturlosninger). Siden Kommunen ikke antyder å gå gjennom gamle planer for å endre ubygde utbyggingsområder tilbake til naturformål, og dermed ikke tar hensyn til natur og arealøkonomi, ber vi Statsforvalteren om å fremme **innsigelse** mot disse utbyggingsplaner.

Avsluttende anmodning

Vi ber om at artsopplysningene og de dokumenterte naturkonsekvensene forelegges Statsforvalteren i Vestlandet for vurdering av innsigelse etter rundskriv T-2/16. Rundskrivet sier at innsigelse skal vurderes når et planforslag kan komme i konflikt med truede naturtyper, blant annet naturtyper klassifisert som sårbare (VU). Det gjelder med nærmere angitte unntak og vilkår.

Vårt primære krav er derfor at planen avvises. Subsidiært ber vi om utsettelse og omarbeiding slik at de supplerende utredninger kan foretaes, mindre naturødeleggende alternativer vurderes og dermed viktige naturverdiene og deres økologiske funksjoner bevares.

Vi ber om mottaksbekreftelse og om at merknaden med vedlegg følger saken til politisk behandling.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet i Bjørnafjorden
Silke Becker, Styreleder

30. oktober 2026

Lovverk og punkter dere bør vurdere å legge til

🔴 **Bør med – styrker saken juridisk**

4. Vannforskriften Siden bekken skal legges om/rørlegges: vannforskriften stiller krav til **god økologisk og kjemisk tilstand**, og unntak fra miljømål krever særskilt begrunnelse (§ 12). Bør kobles sammen med vannressursloven-punktet dere allerede har.

5. Forurensningsloven § 7 (aktsomhets- og tiltaksplikt) Relevant for massehåndtering og avrenning i anleggsfasen – gir et ekstra lovgrunnlag utover selve massehåndteringsplanen.

🟡 **Kan styrke saken – vurder etter behov**

- **Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)** – kobles til CO_2-punktet om massehåndtering.
- **Bern-konvensjonen** – Norge er forpliktet til å verne trua arter og deres leveområder; relevant for lavartene og spettene.
- **Kunming-Montreal rammeverket (30×30-målet)** – politisk forpliktelse Norge har tatt på seg; gir tyngde til arealnøytralitets-poenget.
- **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027** – omtaler eksplisitt arealregnskap og hensyn til naturmangfold, og kan brukes til å underbygge punkt 10.

🟢 **Sjekk om det er relevant for akkurat denne saken**

- Er Storhaugen i tråd med **kommuneplanens arealdel**, eller krever prosjektet dispensasjon? Hvis dispensasjon kreves, gjelder plan- og bygningsloven § 19-2 med krav om at **fordelene må klart overstige ulempene** – en nyttig hjemmel hvis det er tilfelle.
- **Kulturminneloven** – siden kulturminnebefaring allerede er bestilt, bør dere nevne at resultatene må foreligge før sluttbehandling, i tråd med punkt 5.
